

punt op de vaderlandsche kusten zou kunnen bemagtigen. Men weet hoe men den aanslag op Texel moest laten varen, maar hoe men den Briel op 1° April 1572 gelukkig overrompelde. Zoo boven verwachting geslaagd zijnde, was de admiraal der vloot, graaf van der Mark, voornemens de overmeesterde stad te plunderen, ze dan te verbranden en vervolgens het oude leven op zee weder te beginnen. Dit streed evenwel tegen het gevoelen van de Rijk en de meeste der kapiteinen, en de eerste rigtte onder anderen deze woorden tot den graaf, woorden door van Haren in het dichtstuk: „de Geuzen,” aldus ingekleed:

„Voor mij, 'k heb menigmaal gebeden
Aan God, een graf in 't vaderland,
En dat mijn lijk en koude leden
Mogt beuren 't dek van Neêrlands zand!
Laat thans de dood in deze wallen
Of 't perk zijn onzer ongevallen;
Of zoo 't geluk ons medelacht:
Laat God, Oranje en moed nu toonen,
Dat in gering begin kan wonen
De mooglijkheid van grooter magt!”

Na de overmeestering van den Briel verlieten, zoo als algemeen bekend is, vele andere steden de zijde van Spanje. Inmiddels was de Rijk dadelijk met twee schepen naar Engeland gezonden, om deze te gelde te maken en voor de verkoopsom wapenen, kruid en krijgsbehoefden aan te schaffen. Door zijne schrandere bereikte hij hier, niettegenstaande alle hinderpalen, die hem in den weg werden gelegd, zijn oogmerk, ja, verwierf zelfs een bijzonder gehoor bij koningin Elisabeth, die hem goedgunstig aanhoorde, maar hem toch aanriep, zoodra zijne zaken geëindigd waren, hare staten te verlaten, te meer daar hij een vijfhonderdtal manschappen voor 's Prinsen dienst aldaar had aangeworven. Met drie schepen uit Engeland vertrokken zijnde, vernam hij, op zee kruisende, dat men te Vlissingen reikhalzend uitzag naar bevrijding van het spaansche juk. Hij besloot dus, op eigen gevoelen afgaande, het verlangen der Vlissingers te helpen bevorderen. Het geluk bekroonde zijne pogingen en de stad schudde het dwangjuk af. Nu ging onze man verder en verder. Veere en Zierikzee, ja het geheele eiland Schouwen, gehoorzaamden aan zijne bevelen en hij maakte zich gereed om zich tusschen Tholen en Bergen op Zoom te verschansen. Het werd echter den Spaanschen nu te erg, en Mondragon hun legerhoofd begaf zich op weg, en weldra moest de Rijk voor de overmagt zwichten. Benevens velen der zijnen, werd ook onze held in het water gedreven, waar een draaikolk hem belette te zwemmen, en zoo doende raakte hij in spaansche gevangenschap. Nu nam het lijden van onzen man een aanvang. Eerst voerde men hem naar Antwerpen, later naar Vilvoorden, waar men hem zes weken gevangen hield en het gerucht van zijn dood verspreidde. Toen men hem vervolgens naar Gend overbragt, nam zijn droevig lot eerst regt een aanvang. In een kerker opgesloten, waar bijna geen lichtstraal doordrong, werd hij bovendien nog aan ketens geklonken van aanzienlijke zwaarte en stond gedurig een schildwacht aan zijne deur. Men vroeg hem: „Wat wilt gij dagelijks eten?” en toen hij kalfsvleesch en wijn met water vroeg, was dit dag aan dag zijn maal en kon hij geene de minste afwisseling daarin krijgen. Geen wonder dat hem dus die spijsen zijn geheele volgende leven tegenstonden. Men veroorloofde hem ook wel kaarsen te branden, tot wering der duisternis; maar deze veroorzaakten zulk een walm, dat zijn gehoor en gezigt er door werden aangedaan en hij levenslang aan de gevolgen er van leed. Zoo bragt de edele strijder voor godsdienst en vaderland zeven maanden een kwijnend leven door. Men wilde hem dwingen in spaansche dienst te treden en dreigde hem met den dood zoo hij langer den Prins getrouw bleef, ja men bragt hem zelfs op een schavot, waar reeds anderen de doodstraf hadden ondergaan. Doch de Rijk wankelde niet. Toen men echter gereed stond hem ook te onthalzen, kwam er een bericht van den gevangenen slotvoogd van Gent, Mondragon, aan diens gade, om alles aan te wenden ter redding van de Rijks leven, daar hij anders gevaar liep van het zijne te verliezen. Die Spanjaard was bij zijne landgenooten zeer gezien, en dus werd onze man naar zijn aligen kerker teruggevoerd en zijn leven gered.

Gemelde Mondragon was namelijk in 1574 bij het bemagtigen van Middelburg door de onzen gevangen genomen; maar bij zijne overgave had hij ten voorwaarde gesteld, dat men hem de vrijheid zou hergeven; terwijl hij binnen twee maanden de gevangenen St. Adelgonde, de Rijk en nog een paar anderen door den Spanjaard zou trachten te doen ontslaan. Hieraan aarzelde de landvoogd te voldoen; maar aangezien de groote verdiensten van Mondragon bewilligde hij er ten laatste in, dat alleen de Rijk de vrijheid zou hergeven worden.

Op het vernemen van dit bericht snelde onze hopman naar Amsterdamm, om te midden van zijn gezin zijne geschokte gezondheid te herstellen. Kort van duur was echter deze vreugde en deze rust. Toen de Prins vernam dat alleen de Rijk en niet ook St. Aldegonde, zijn vriend, raadsman en bezitter van alle geheimen des lands in vrijheid was gesteld, ontbood hij hem bij zich. Na in korte woorden zijne blijdschap over zijne bevrijding, maar ook zijn diep leedwezen over de voortdurende gevangenschap van St. Aldegonde te hebben geschetst, vroeg hij eindelijk aan de Rijk: „Zoudt gij wel naar den vijand terug durven keeren en Mondragon tot de volledige nakoming zijner beloften trachten te overreden?” Hoe menigeen zou niet bij de herdenking aan al het doorgestane leed lang hebben gearzeld, ja eene weigering gegeven hebben. Niet alzoo onze de Rijk. Steunende op de hulp van Hem, die hem zoo dikwijls uit nooden en gevaren had gered, antwoordde hij: „Ik ben gereed alles, onder opzien tot God, te doen wat uwe Hoogheid ten dienste en tot welzijn des dierbaren vaderlands van mij mogt verlangen. Maar daar ik veronderstel eenen zekeren dood te ontmoeten te gaan, beding ik ter verzorging van het lot mijner vrouw en kinderen, dat de gelden, die ik aan het vaderland heb ten offer gebragt, aan hen worden verzekerd.” In het uitzigt op eenen zekeren dood zorgde de edele man dus nog voor het lot der zijnen, en begaf zich na een roerend afscheid van hen genomen te hebben naar het verblijf van den veldheer Mondragon.

Bij dezen toegelaten zijnde biedt hij hem zijne handen, zeggende: „Bij nader inzicht van zaken heb ik bevonden niet naar eed en plicht te hebben gehandeld, door alleen voor mij de vrijheid aan te nemen, ook St. Aldegonde en anderen hebben daarop volgens de geslotene overeenkomst regt. Ziedaar dus mij op nieuw u overgeleverd uit vrijen wil. Kluister mij, werp mij op nieuw in den kerker; maar de vrijheid mij eens geschonken kan ik niet aannemen, zonder dat mijne lotgenooten er ook in deelen!” Mondragon was verstomd over zulk eene opoffering. Door hem werden alle pogingen bij den landvoogd in het werk gesteld om de stipite uitvoering van de geslotene overeenkomst te verkrijgen, ja hij dreigde zelfs 's konings dienst te zullen verlaten. Ten gevolge van dien smaakte de Rijk de edele zelfvoldoening 's Prinsen boezemvriend en anderen te redden uit des Spanjaards geduchte klauwen, en aan de zaak des vaderlands geduchte steunen te hergeven.

Men roeme nu al op de helden der oudheid, ook Nederland had de zijnen!

Na het vermelden van al deze gebeurtenissen, van al deze opofferingen, van zooveel lijden, zwijgt de geschiedenis over hem. Maar de veronderstelling zal niet te gewaagd zijn, dat hij op nieuw zich aan den handel heeft gewijd, en in de streelende bewustheid van getrouwe pligt-betrachting ten opzichte van de belangen des vaderlands, van de edelste zelfverloochening, den Christen zoo betamelijk, de heerlijkste zelfvoldoening zal hebben gesmaakt.

H. N. v. T.

ZOUDEN WIJ HET GOEDE ONTVANGEN, EN NIET HET KWADE?

Lokhman, de perzische wijze, was slaaf. Zijn heer die eens zeer slecht geluimd was, zette hem eene bittere vrucht voor. De slaaf nam de vrucht aan, en at haar geheel op. Hierover verwonderd, vroeg zijn heer hem, hoe hij eene zoo slechte vrucht kon eten. „Ik heb,” antwoordde de slaaf, „reeds zoo veel goeds van u genoten, dat ik ook wel eens iets bitters proeven kan.” Dit antwoord trof zijn heer zóó, dat hij den slaaf de vrijheid gaf.

EDELE WRAAK.

De beroemde dichter van „Jeruzalem verlost”, Torquato Tasso, werd door iemand die hem zijn roem misgunde, herhaaldelijk geplagd. Eens maakte men hem opmerkzaam dat zich nu de gelegenheid aanbod, om zich op zijn vijand te wreken. Maar hij antwoordde: „Het is niet van zijn vermogen, noch van zijn leven, noch van zijne eer, dat ik een nijdigaard zou willen berooven, maar alleen van zijnen boezen wil.”